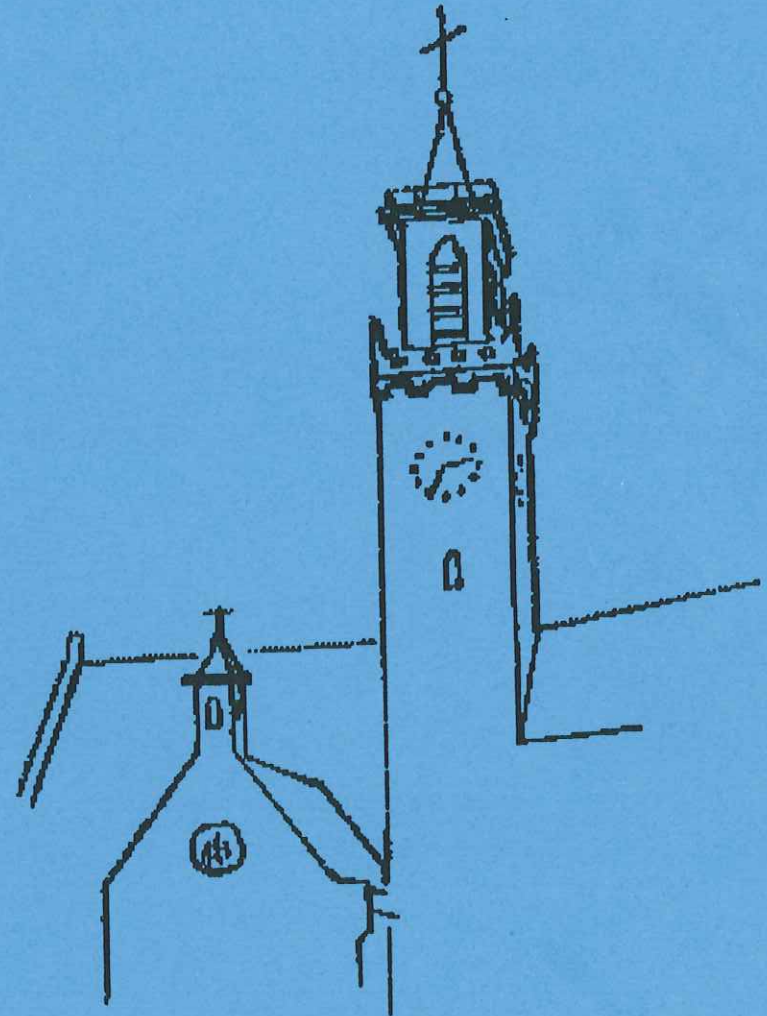
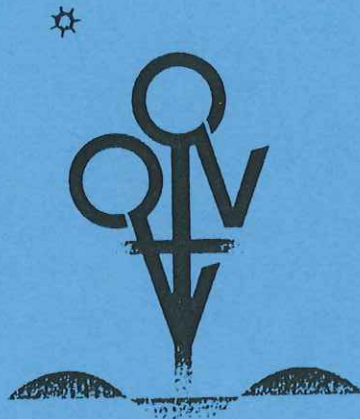

Berkenbach Tblakstroot 3-17

**PAROCHIE
VAN
ONZE LIEVE VROUW VAN LOURDES**

SCHEVENINGEN

DE BOUW

Het oorspronkelijke bouwplan, waartoe ook de belendende pastorie en de woonhuizen rond de kerk behoren, is van de bekende architect Alexander J. Kropholler (1881-1973), die lang in Scheveningen heeft gewoond. Van dit bouwplan is de Lourdeskapel ongewijzigd gerealiseerd.

De bouw van de parochiekerk zou niet zonder strubbelingen verlopen. Nadat de architect zich wegens onenigheid over het bouwplan met de Schoonheidscommissie van de gemeente Den Haag had teruggetrokken, werd naar een andere architect omgezien. Krophollers leerling C.M. van Moorsel Pzn. leverde in 1920 een ontwerp dat wél genade kon vinden in de ogen van de commissie. Met de uitvoering van dit plan werd in 1924 begonnen. Verschil van inzicht met de schoonheidscommissie was er - naast geldgebrek - de oorzaak van dat er van afbouw van de toren voorlopig niets zou komen. De toren kwam uiteindelijk eerst in 1965 tot stand naar een nieuw ontwerp van de inmiddels hoogbejaarde Kropholler, dat veel soberder uitviel dan het oorspronkelijke plan uit 1913.

DE ARCHITECTUUR

De *Lourdeskapel*, naar ontwerp van Kropholler tot stand gekomen, is een karakteristiek voorbeeld van zijn stijl. Zij is tevens het eerste kerkelijk bouwwerk van deze architect.

Het exterieur met de merkwaardig afgeschuinde hoek is van baksteen met toepassing van natuurstenen accenten op constructief belangrijke plaatsen. Tegen de door een vierkant torentje met naaldspits bekroonde puntgevel bevindt zich een uitgebouwd portaal, eveneens met puntgevel. In de voorgevel van de kapel is een tondo aangebracht, een sculptuur in ronde omlijsting, voor-

stellend een pelikaan die haar jongen voedt met zijn bloed; een middeleeuws-christelijk symbool voor de Eucharistische Liefde van Christus. Dit fraaie beeldhouwwerk is vervaardigd door de beeldhouwer Joseph Mendes da Costa (1863-1939).

Inwendig vormt de kapel een éénbeukige ruimte met een hoge "ziende" bekapping, zodat de houtconstructie van het dak vanuit de kapel zichtbaar is. Een typerend trekje van de ambachtelijke bouwkunst die Kropholler voorstond. Het koorgedeelte van de kapel is van de schipruimte gescheiden door een hoge spitsboog, geflankeerd door twee lagere bogen en gedragen door twee slanke, natuurstenen pijlertjes met aan de romaanse bouwstijl ontleende dobbelsteenkapitelen.

Het onderste deel van de wanden heeft een bekleding van geglaazuurde zwarte baksteen. Daarboven een brede band van tegelwerk met aanroepingen uit de Litanie van Maria en delen van gezangen te harer ere, alsmede dankbetuigingen aan Onze Lieve Vrouw.

De wand achter het recent geplaatste moderne altaar wordt in beslag genomen door een verkleinde, maar nauwkeurige kopie van de grot in Massabielle bij Lourdes, waar in 1858 de verschijning van de H.Maagd aan Bernadette Soubirous plaatsvond. Onder het beeld van Onze Lieve Vrouw van Lourdes is een stukje gesteente van de grot in Massabielle ingemetseld. Pastoor Binnewiertz, de bouwpastoor, had deze relikwie ten geschenke gekregen.

De grot en het Mariabeeld zijn vervaardigd door de kunstenaar Leo Strackee (1851-1923).

De in Scheveningen geboren kunstenaar Antonius C. Ninaber van Eijben (1896-....) vervaardigde eind 1924 de muurschildering met de voorstelling van Maria's kroning in de hemel, boven de doorgang naar de kerk.

Het orgel bevat een groot aantal metalen en houten pijpen van velerlei afmeting, die de karakteristieke orgeltonen voortbrengen. Het specifieke orgelgeluid wordt verkregen met behulp van de registers mixtuur en scherp. Het is mogelijk om de registers die bedoeld zijn voor een van de manualen en het pedaal in verschillende samenstelling te koppelen.

Al deze registers en koppelingen maken het orgel tot een fraai geheel met zeer veel mogelijkheden.

HET ORGEL

De kerk bezit een elektrisch bediend orgel met twee speeltafels voorzien van twee manualen en pedaal met koppelingsmechanismen. Er bevindt zich een speeltafel voor in de kerk. Een andere speeltafel staat voor het orgel op het balkon.

Het orgel bevat 19 registers, te weten:

Pedaal :	Subbas 16' Prestant 8'
Manuaal I:	Prestant 16' Prestant 8' Holpijp 8' Prestant 4' Kwint 2 2/3' Octaaf 2' Mixtuur 4-6 stemmen Trompet 8' Octaafbass 8'
Manuaal II:	Viola da gamba 8' Roerfluit 8' Zing prestant 4' Gemshoorn 4' Nasard 2 2/3' Flageolet 2' Terts 1 3/5' Scherp 3 stemmen Basson hobo 8'

In 1999 heeft een renovatie van de kapel plaatsgevonden waarbij restauratie van de rotspartij en vernieuwing van het altaar en verlichting de meest in het oog springende resultaten opleverden. Ook zijn de ontsierende verwarmingselementen en luidsprekers verwijderd. Daarvoor in de plaats is vloerverwarming en een nieuwe geluidinstallatie aangebracht. Er is een modern altaar geplaatst waarop het gerestaureerde oorspronkelijke antependiumreliëf met de voorstelling van de verschijning aan Bernadette wederom is aangebracht.

De *parochiekerk*, uitgevoerd in monumentale baksteenarchitectuur, laat duidelijk zien dat de bouwmeester, Van Moorsel, een leerling was van Kropholler. De opzet, de ruimtelijke werking en de materiaalbehandeling verraden Krophollers invloed. Toch drukte Van Moorsel een eigen stempel op deze kerk. De kerk heeft een weids schip, overdekt door een hoge bekapping en geflankeerd door smalle zijbeuken. Voor de kapconstructie zijn spanten gebruikt, bestaande uit vier houten balken, bijeengehouden door ijzeren moerbouten en lasplaten. De kap is bekleed met een gebeitst houten beschieting. De spitse scheibogen naar naar de zijbeuken rusten op pijlers van gewapend beton, omkleed met baksteen. Onder het kerschip door zijn de pijlers met elkaar verbonden door betonnen trekbalen. De vensters, per travee in groepen van vier, hebben een rechthoekige vorm. De hoge triomfboog tussen kerschip en priesterkoor is in spitsboogvorm uitgevoerd. De apsis van het priesterkoor is vijfzijdig gesloten en heeft een houten bekapping. De lichttoevoer vindt plaats door vensters in de zijwanden, onzichtbaar vanuit de kerkruimte. Bovenin de apsis bevindt zich een muurschildering van de kunstenaar Joan N.C. Collette (1889-1958) aangebracht kort na de bouw van de kerk, een voorstelling van de Heilige Drie-eenheid, uitgevoerd in mineraalverf en keim.

Het interieur is geheel uitgevoerd in gele baksteen als schoon metselwerk. De lambrizing is voorzien van verglaasd metselwerk.

In de achterwand van de kerk zijn drie grote spitsbogen aangebracht, die thans zijn dichtgemetseld. De ruimte hierachter is nu ingericht als ontmoetingsruimte. Oorspronkelijk lag hier de hoofdingang van de kerk op de linker schuine zijde aan de Tweede Messstraat. Voorts in het midden een devotiekapel en aan de rechterzijde de doopkapel.

Het exterieur van de kerk is aan de Tweede Messstraat in zijn volle lengte te zien. De noordelijke hoek van het gebouw is afgeschuind en wordt door een hoge puntgevel bekroond. Door de ligging van het bouwterrein en de rondom gebouwde huizen kon de hoofdingang niet in de lengte-as van kerk worden gesitueerd. Het portaal is geplaatst op de afgeschuinde hoek. De archivolt - de spitsboog waarbinnen het portaal is gevat - is samengesteld uit verscheidene bakstenen bogen en daarboven is in de gevel een terracotta uitgevoerd reliëfbeeld van Onze Lieve Vrouw van Lourdes aangebracht. Aan deze zijde van de kerk verrijst naast het priesterkoor een slanke angelustoren met een hoog zadeldak tussen puntgevels.

Het thans als hoofdingang in gebruik zijnde portaal aan de zijde van de Berkenbosch Blokstraat onder de toren is reeds in de aanvangsfase van de bouw door Kropholler gebouwd. De ongeveer 50 meter hoge toren - een geschenk van de bekende Scheveningse projectontwikkelaar R. Zwolsman - is uiteindelijk in 1965 gerealiseerd. Op een eenvoudige vierkante bakstenen romp ontwierp Kropholler een eveneens vierkante klokkenverdieping met spitsbogige galmgaten en een simpel tentdakje. Een betonnen borstwering met strakke hoekpinakels markeert de omloop rond de klokkenverdieping.

beroemde ramen van Henri Matisse uit 1950 in de "Chapelle du Rosaire" (Rozenkranskapel) in het Dominicanessenklooster te Vence in de Provence.

Niet alleen het kleurgebruik - vooral groen, blauw en citroengeel - maar ook de naar het abstracte neigende tekening in de ramen van Julia Braendle doen sterk denken aan de glazenierskunst van Matisse in Vence.

Bij de plaatsing van genoemde ramen zijn twee in 1938 aangebrachte gebrandschilderde ramen van de beroemde glazenier Joep A.H.F. Nicolas (1897-1972) verwijderd. Deze ramen hadden voorstellingen van de Annunciatie en het bezoek van Maria aan Elisabeth.

In de voormalige devotiekapel, thans de ontmoetingsruimte, bevinden zich negen kleinere gebrandschilderde ramen, vervaardigd in 1957 door de glazenier Stokhof de Jong uit Soestdijk. De ramen stellen taferelen voor uit de verschijning van de Heilige Maagd te Lourdes.

DE RAMEN

Een cyclus gebrandschilderde ramen, vervaardigd naar schetsontwerpen van Julia F.M.T. Braendle (1929-.....) en uitgevoerd door het glazeniersatelier De Lint is in de jaren 1962-1963 aangebracht als feestgeschenk van de parochianen bij het vijftigjarig bestaan van de parochie.

De ramen aan de rechterzijde van de kerk hebben als thema de schepping van de wereld en de verlossing.

Achteraan beginnend vindt u op raam 1 het ontstaan van de aarde door Gods scheppende hand. Op raam 2 het moment van de keuze van de engelen. Op raam 3 de door God geschapen flora en fauna. Raam 4 geeft Adam en Eva weer bij hun afwijzen van Gods bedoeelingen. Raam 5 staat centraal in het thema met de voorstelling van de Verrezen Christus met de tekenen van zijn lijden en dood. Dit raam overstraalt raam 4 en 6, welk laatste raam de vier ruiters uit de Apocalyps van Johannes weergeeft.

De ramen in de linker zijgevel beelden de plaats uit, die Maria in het verlossingswerk inneemt. Zij zijn gegroepeerd rond het Mariaraam boven de doorgang naar de kapel.

Geheel rechts de ster (Maria, Sterre der zee) en geheel links de kroon (Maria, Koningin des hemels). De figuur van Maria wordt in de andere ramen omgeven door engelen, apostelen en martelaren.

Zo is geprobeerd het gehele verlossingswerk in deze ramen uit te beelden met een bijzondere aandacht voor de Moeder Gods, Maria, aan wie de kerk is toegewijd.

De menigen over de artistieke kwaliteit van deze opvallende ramen zijn van het begin af aan verdeeld geweest. De deels figuratieve, deels abstracte vormgeving ontmoette nog al wat kritiek. Toch vormen deze ramen een kunstwerk dat de aandacht trekt door coloriet en tekening. opvallend is de verwantschap met de

DE INVENTARIS

Onder aan de triomfboog op de hoeken van de apsis bevinden zich twee natuurstenen reliëfs van monumentale statigheid. Zij zijn vervaardigd door de Haagse beeldhouwer Willem .A. van der Winkel (1887-1932) ten tijde van de bouw van de kerk. Links is uitgebeeld de profeet Maleachi (Malachias), d.w.z. Mijn Gezant, één van de zogenaamde kleine profeten, wiens tekst in 1, 11-14 als een vooraf aanvoelen van de Eucharistie wordt gezien. Opzij van dit beeld is tevens de eerste steen ingemetseld.

Op de rechterhoek staat de oud-testamentische priester-koning Melchisedech, die Abraham brood en wijn aanbracht (Gen.14). Van oudsher beschouwd als een voorafbeelding van de Eucharistie.

Van dezelfde beeldhouwer zijn de reliëfs die de portaaluitbouwtjes naast de zijaltaren bekronen. Links is een pelikaan uitgebeeld, als symbool voor de Eucharistische Liefde van Christus (vgl. de hymne "Adoro Te" van St.Thomas van Aquino). Rechts een hert dat drinkt uit een waterbron, verwijzend naar Psalm 41.

Het grote kruis achter het altaar heeft een in vurenhout gesneden Christusbeeld van de hand van dezelfde kunstenaar.

De twaalf pijlers van het kerkship dragen op tegels gebakken gebakken de symbolen van de Twaalf Apostelen, vervaardigd in 1925 naar ontwerp van de Scheveninger Antonius C. Ninaber van Eijben.

In de muren van de zijbeuken zijn de veertien Kruiswegstaties aangebracht met momenten uit de lijdensweg van Christus. Zij zijn in natuursteen gehouwen door de beeldhouwer Albert P. Termote (1887-1978) en in 1952 geplaatst.

Boven het linker zijaltaar is in 1954 het door zijn eenvoud gracieuze beeld van Onze Lieve Vrouw aangebracht, gehouwen door de Utrechtse beeldhouwer Uiterwaal.

Het (oude) in marmer uitgevoerde hoofdaltaar uit 1926 is naar ontwerp van de architect Van Moorsel. In 1967 is het naar voren onder de triomfboog geplaatst. Het tabernakel is daarbij verplaatst naar het rechter zijaltaar, dat nu als Sacramentsaltaar dienst doet.

De twee in koper gedreven tabernakeldeuren, die aanvankelijk het op het hoofdaltaar geplaatste tabernakel sierden, bevinden zich thans met het tabernakel op het Sacramentsaltaar. Dit altaar dat eertijds aan St. Jozef gewijd was bevindt zich ter rechterzijde van het priesterkoor. De voorstelling op de deuren, die werden vervaardigd bij de Fa. W. Thijssen in Haarlem, toont de Annunciatie, de aankondiging van de engel aan Maria. Tegen de wand boven het tabernakel is nog een bronzen sculptuur aangebracht, voorstellende St. Jozef aan de timmermanswerkbank.

Het oudste kunstwerk dat in de kerk is geplaatst is de fraaie communiebank. In 1934 werd zij door het kerkbestuur aangekocht. De communiebank wijkt is stijl aanmerkelijk af van de andere kerkmeubelen en is dan ook van veel oudere datum. Omstreeks 1900 werd zij vervaardigd door de befaamde edelsmid Jan Hendrik Brom (1860-1915) te Utrecht voor de St. Catharina-kerk aan het Singel te Amsterdam die in 1933 aan de eredienst werd onttrokken.

De banken zijn van marmer; de reliëfs en het middenhek van koper en brons. De reliëfs stellen voor de Mannaregen in de woestijn (vooraafbeelding van de Eucharistie), het Laatste Avondmaal en de vier Evangelisten. Hoewel Brom als lid van het be-

roemde St. Bernulphusgilde bij voorkeur in de neo-gotische stijl werkte is dit werk uitgevoerd in neo-rennaissance om meer aansluiting te vinden bij de overige inventaris van de kerk waarvoor zij oorspronkelijk bestemd was.

In 1992 werd op initiatief van de toenmalige pastoor, pater Rutger A. Kurvers o.s.a., besloten de inmiddels voor het reguliere gebruik te groot geworden kerkruimte te herindelen. Daarbij zijn de banken gegroepeerd rond het nieuwe liturgische centrum, waarop naast het altaar ook de doopvont is geplaatst. Op deze wijze is gepoogd, zonder de bestaande ruimte al te veel aan te tasten, het gevoel van intimiteit te vergroten en de afstand tussen voorganger en gelovigen te verkleinen. Op een verhoogde vloer van eiken mozaiekparket is het in wit marmer Venato uitgevoerde altaar geplaatst op een suppedaneum van gezoet hardsteen. Kruisbeeld, paaskandelaar, ambo en doopvont en een paar kleinere kandelaars zijn uitgevoerd in geborsteld roestvrij staal. Tevens is de verlichting van de kerk aangepast door het aanbrengen van een zg. sterrenhemel, waarmee tevens de kap wordt aangelicht. Het ontwerp van deze aanpassingen die in 1994 zijn gerealiseerd is van de architect J. Prins van INBO Architecten BNA te Rijswijk.

Achter in de kerk treft u nog drie beelden aan. In het midden het beeld van het Allerheiligst Hart van Jezus; symbool van zijn alomvattende liefde voor de mensheid. Links de Heilige Theresia van Lisieux en rechts Sint Antonius van Padua, twee veel vereerde heiligen.

PAROCHIE ONZE LIEVE VROUW VAN LOURDES

Opgericht: 19 december 1912.

Bouwpastors:

**Antonius M.J.I. Binnewiertz, overleden 4 mei 1915,
en zijn opvolger Wilhelmus F. Roozen (1915-1930).**

Begin bouw complex: 1913

Lourdeskapel voltooid: 1913

Eerste steenlegging kerk: 11 februari 1925

Kerkwijding: 25 augustus 1926.

Toren voltooid: 1965

**Huidige pastoor: Pater Willy J.M. van den Heuvel s.c.j. (tevens
pastoor van de parochies van St. Antonius Abt te Scheveningen en
de H.H. Martelaren van Gorcum te Den Haag, met welke
parochies sedert 10 augustus 1999 een federatie is aangegaan).**

Indien u wilt bijdragen aan de instandhouding van kapel en kerk gelieve u uw donatie over
te maken op bankrekening 23.07.59.777 ten name van het Bestuur van de R.K. Parochie
O.L.V. van Lourdes te Scheveningen.